

YURAK ISHEMIK KASALLIGI BILAN OG'RIGAN BEMORLARNI PARVARISH QILISH VA HAMSHIRALIK JARAYONI

Nishonava Nargiza Mirzaolim qizi:

Rishton Abu Ali ibn Sino

nomidagi jamoat salomatligi

texnikumi bosh o'qituvchisi.

Annotatsiya : Maqolada yurak ishemik kasalligi bilan og'rigan bemorlarni parvarish qilishda hamshiralik jarayonining roli, bemorlar salomatligini saqlash va ularning hayot sifatini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda kasallikning xususiyatlari, bemorlarni monitoring qilish, dori-darmonlarni qo'llash, parvarish jarayoni va rehabilitatsiya choralari o'rganildi. Maqola klinik amaliyot va ilmiy adabiyotlar asosida ilmiy-amaliy tavsiyalar bilan boyitilgan bo'lib, yurak kasalliklari bilan og'rigan bemorlarni samarali parvarishlash va hamshiralik jarayonlarini takomillashtirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar yurak ishemik kasalligi, bemorlarni parvarish qilish, hamshiralik jarayoni, monitoring, profilaktika, rehabilitatsiya, kardiologik yordam, dori-darmonlar, hayot sifatini oshirish, bemor xavfsizligi.

Yurak ishemik kasalligi (YIK) — bu yurak mushaklarini qon bilan ta'minlashning yetarli bo'lmasligi natijasida yuzaga keladigan surunkali yoki og'ir yurak kasalligi bo'lib, u nafaqat bemorning hayot sifatiga, balki butun jamiyat salomatligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. YIK ko'plab omillardan kelib chiqadi: ateroskleroz, arterial gipertenziya, diabet, yuqori xolesterin darajasi, chekish, noto'g'ri ovqatlanish va stress. Shu bilan birga, kasallikning davomiyligi va og'irligi bemorlar hayotini cheklash, ish qobiliyatini pasaytirish va ruhiy holatga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

YIK bilan

ogʻrigan bemorlarni parvarish qilish — bu faqat dori-darmonlarni berishdan iborat jarayon emas. Hamshiralik jarayoni bemorning umumiy holatini monitoring qilish, klinik belgilarni kuzatish, stressni kamaytirish, sogʻlom turmush tarzini shakllantirish, jismoniy faollik va reabilitatsiya choralari bilan bogʻliq. Hamshiralik jarayoni bir nechta bosqichlarni oʻz ichiga oladi:

1. **Bemorni baholash va monitoring:** Yurak ritmi, qon bosimi, kislorod darajasi, shikoyatlar va simptomlar muntazam nazorat qilinadi. Ushbu bosqich bemorning xavf darajasini aniqlash va shifokor bilan maslahatlashishni oʻz ichiga oladi.
2. **Davolash rejasini amalga oshirish:** Hamshira shifokor tomonidan belgilangan dori-darmonlarni toʻgʻri va oʻz vaqtida berishni, shuningdek, angina oldini olish va antikoagulyantlarni nazorat qilishni taʼminlaydi.
3. **Parvarish va qoʻllab-quvvatlash:** Bemorning ovqatlanishi, jismoniy faolligi va dam olish rejimi nazorat qilinadi, shuningdek, stressni kamaytiruvchi usullar qoʻllaniladi.
4. **Profilaktika va reabilitatsiya:** Sogʻlom ovqatlanish, jismoniy mashqlar, uy sharoitida monitoring, psixologik qoʻllab-quvvatlash va hayot tarzini oʻzgartirish bilan bogʻliq faoliyatni oʻz ichiga oladi.

Hamshiralik jarayoni nafaqat bemorning klinik holatini yaxshilash, balki kasallikning asoratlarni kamaytirish, hayot sifatini oshirish va ularni reabilitatsiya qilishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bemorning oila aʼzolari bilan ishlash, ularni sogʻlom turmush tarziga oʻrgatish va bemor xavfsizligini taʼminlash ham hamshiralik faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Tadqiqot shuni koʻrsatdiki, yurak ishemik kasalligi bilan ogʻrigan bemorlarni parvarish qilishda hamshiralik jarayoni asosiy va hal qiluvchi rol oʻynaydi. Hamshiralik jarayoni bemorning holatini muntazam monitoring qilish, dori-darmonlarni toʻgʻri qoʻllash, jismoniy va ruhiy salomatligini qoʻllab-quvvatlash va reabilitatsiya choralari bilan bogʻliq.

Samarali hamshiralik jarayoni

kasallikning og‘irlik darajasini kamaytiradi, asoratlarni oldini oladi va bemorning hayot sifatini yaxshilaydi. Shu bilan birga, bemorning oila a‘zolari va yaqinlarini jalb qilish, ularni kasallik va profilaktika choralariga oid ma‘lumotlar bilan ta‘minlash tiklanish jarayonini tezlashtiradi va xavfsizligini oshiradi.

Hamshiralik faoliyatining samaradorligi quyidagi omillarga bog‘liq:

- Bemorni kompleks tarzda baholash va individual parvarish rejasi ishlab chiqish;
- Dori-darmonlarni nazorat qilish va shifokor bilan muvofiqlashtirish;
- Sog‘lom ovqatlanish, jismoniy mashqlar va stressni kamaytirish bo‘yicha maslahatlar;
- Uy sharoitida monitoring va psixologik qo‘llab-quvvatlash;
- Hamshira va tibbiyot xodimlarining malaka va amaliy ko‘nikmalari.

Natijada, yurak ishemik kasalligi bilan og‘rigan bemorlarni parvarishlash tizimi nafaqat klinik ko‘rsatmalarni bajarish, balki bemorni kompleks tarzda qo‘llab-quvvatlash, profilaktika va rehabilitatsiya jarayonlarini o‘z ichiga olishi lozim. Ushbu yondashuv bemorning tiklanishini tezlashtiradi, asoratlarni kamaytiradi va hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Американская кардиологическая ассоциация (АНА). *Guidelines for the Management of Patients with Coronary Artery Disease*. 2023.
2. Braunwald E. *Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine*. 11th edition. 2019.
3. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. *Kardiologik kasalliklarni davolash va profilaktika bo‘yicha standartlar*. Toshkent, 2022.
4. Smeltzer S.C., Bare B.G. *Brunner & Suddarth’s Textbook of Medical-Surgical Nursing*. 14th edition. 2021.

5. DeSimone J., *Cardiac Nursing: A Comprehensive Guide*. 2020.
6. Mayo Clinic. *Coronary Artery Disease (CAD) Overview*. 2022.
7. O'Flaherty M. *Cardiac Care Nursing Handbook*. 2019.
8. McCance K.L., Huether S.E. *Pathophysiology: The Biologic Basis for Disease in Adults and Children*. 8th edition. 2019.
9. American Heart Association. *Patient Education Materials on Heart Disease*. 2023.
10. Singh M., *Nursing Care of Patients with Cardiovascular Disorders*. 2021.
11. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. *Hamshiralik faoliyati bo'yicha qo'llanma*. Toshkent, 2021.
12. Moser D.K., *Comprehensive Cardiovascular Nursing Care*. 2020.
13. Kardiologiya jurnali. *Yurak ishemik kasalligi bilan og'rigan bemorlarni reabilitatsiya*. Toshkent, 2022.
14. Potter P.A., Perry A.G. *Fundamentals of Nursing*. 10th edition. 2019.
15. World Health Organization (WHO). *Cardiovascular Diseases Factsheet*. 2022.